

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Na jaře 1996 bylo nalezeno větší množství keramických střepů. Z nich zaujme střep z okraje nádoby, který je zdoben vlnicí, vrypy a plastickou lištou (obr. 1: 1) a miska se značkou kříže na dně (obr. 1: 2). Nalezenou keramiku lze z větší části zařadit do mladší doby hradištní.

Zdeněk Schenk, Přerov

Literatura:

Jašková, M. 1970: Archeologické nálezy z Přerova. In: Dějiny města Přerova. Ostrava.

Resumé:

Přerov (Bez. Přerov). Feldflur „Za Kapličkou“. Jüngere Burgwallzeit. Oberflächenuntersuchung.

PŘEROV (okr. Přerov)

Horní náměstí č. p. 26. Věteřovská kultura, doba mladohradištní (11.-12. století), středověk (13.-16. století). Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum byl proveden při rekonstrukci suterénu domu čp. 26 na Horním náměstí v Přerově a při úpravách jeho nádvoří části (parcela č. 330). Poloha je lokalizována na ZM 1: 10 000, l. č. 25-13-12, s. č. 382 mm Z, 246 mm J. Jak v suterénu domu, tak i v jeho nádvořním traktu byla při výzkumu zjištěna stavba obdélného půdorysu o délce 22 m, výzkumem zjištěná šířka objektu je přes 6 m (předpokládaná maximální šířka kolem 12 m), delší osou byl tento objekt orientován přibližně ve směru sever-jih. Vnitřní prostor byl dodatečně rozdělen na dvě stejné poloviny vložním průchodu-brány s hrotitým obloukem (výška 2,8 m, šířka 3,3 m). Šířka základového zdiva z pravidelně kladeného lomového kamene je 1,9 m, maximální výše základů v místech severovýchodního nároží dosahovala 1,7 m, v suterénu se dochovalo základové zdivo jen do výše kolem 1 m. Celá tato stavba byla založena již přímo na upraveném travertinovém podloží. Její jižní strana překryla zbytky objektu věteřovské kultury, zahloubeného do skalnatého povrchu. Pro dataci nově zjištěné stavby byly důležité profily stratigrafie v nádvořním traktu (sondy D a E) a také v suterénu (severní a jižní profil sondy H), kdy její základovou spáru překrývaly vrstvy s mladohradištním materiálem. Lze tedy oprávněně předpokládat, že vznik tohoto objektu lze klást na konec 12., případně na samotný počátek 13. století. Jak ze zjištěné archeologické situace vyplývá, jeho existenci ukončila destrukce někdy v průběhu 1. poloviny 15. století (patrně v období husitských válek). Po polovině 15. století vzniklo v nevelké vzdálenosti od severního čela destruované stavby nové opevnění s pozůstatky vchodu, který mohl snad případně souviset s výše zmíněnou bránou v dělicí přičce stavby. Ale i tyto stavební aktivity

zaujaly za své při výstavbě městské fortifikace z doby Pernštejnů na počátku 16. století.

Závěrem lze konstatovat, že základy nově identifikované stavby pod domem čp. 26 na Horním náměstí můžeme považovat za jednu z nejstarších architektur na území města Přerova a předpokládáme, že tento objekt má úzkou souvislost s existencí královského hradu v Přerově, zbudovaného v původním areálu mladohradištního hradiště z 11. a 12. století.

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé:

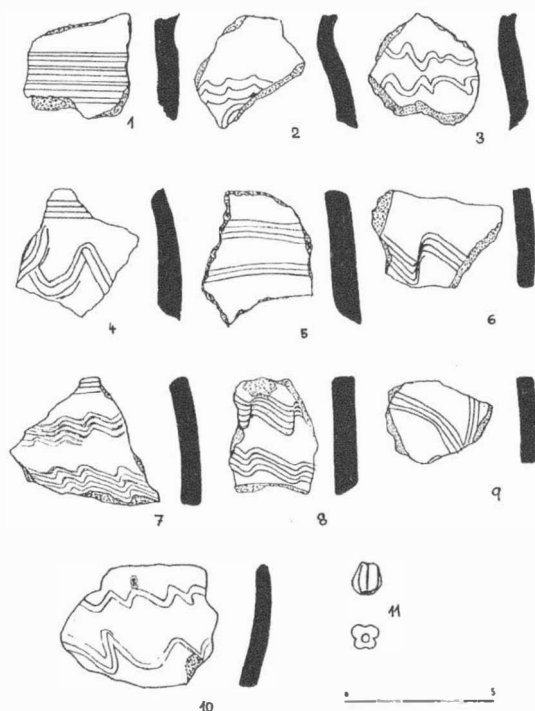
Přerov (Bez. Přerov). Horní Platz Nr. 26. Bronzezeit (Věteřov Gruppe), Jüngere Burgwallzeit (11.-12. Jh.), Mittelalter (13.-16. Jh.). Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)

Polní trať „Díly“. Doba středohradištní. Povrchový sběr.

Na lokalitě sledované povrchovým sběrem od roku 1993 bylo v letech 1996-1998 shromážděno menší množství střepů z doby středohradištní (obr. 1: 1-10). Ve výzdobě střepové keramiky převládá motiv vlnice. Z nálezů především zaujme skleněný korálek vyrobený z tmavě zeleného skla (obr. 1: 11).

Zdeněk Schenk, Přerov

Obr. 1. Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov). „Díly“. Výběr nálezů z doby středohradištní. Mittelburgwallzeit, Materialauswahl.

Resumé:

Prerov (Bez. Prerov). Feldflur „Díly“. Mittelburgwallzeit. Oberflächenuntersuchung.

ROZSTÁNÍ (okr. Prostějov)

Intravilán obce. Středověké a novověké osídlení. Povrchový průzkum.

Rozstání, situované v bočním údolí na levém břehu Bílé vody v nadmořské výšce 535-572 m, patří k nejtýpističtějším příkladům krátkých řadových vsí, odvozených ze základní varianty lesních vsí lánových a charakteristických právě pro centrální část Dražanské vrchoviny. Osada se přitom v regionu řadila k vůbec největším sídelním organismům tohoto typu - její dnes sledovatelné historické jádro dosahuje délky přibližně 800 m a značný rozsah vsi již v časném novověku potvrzují také údaje vrchnostenských urbářů a lánových vizitací, když v letech 1590 a 1618 zde bylo zapsáno 39 a 38 osedlých (z toho 36 s polnostmi) a lánová vizitace roku 1667 pak evidovala 36 poddanských usedlostí, z toho 31 se zemědělskými pozemky (Jančík 1947, 27-41). Vzhledem k půdorysnému utváření, formování plučiny i poloze v rámci středověké majetkoprávní struktury je dosti pravděpodobné, že původně Rozstání náleželo ke skupině vsí holštejnsko - jedovnického panství, založených ve 13. století rakouskými kolonisty (srov. např. Černý 1991, 19-25). Po smrti Hartmana z Holštejna se však ves někdy po roce 1316 dostala patně do rukou pánů z Rájce a Lelekovic, jako držitelů osady připomínaných v prvé písemné zprávě o Rozstání z roku 1358 (ZDO I, 538). Nepochybně již v průběhu 14. věku zde existoval farní kostel sv. Michala Archanděla, jehož podací právo je připomínáno na počátku devadesátých let 14. století, kdy Rozstání od drobných vladyckých vlastníků vykoupili páni z Kravař a natvalo připojili ke svému plumlovsko - prostějovskému dominiu (ZDO VI, č. 257 a 259).

Povrchový průzkum v intravilánu obce, v červnu, srpnu a září roku 1998 uskutečněný J. Plchem, byl veden snahou zachytit hmotné pozůstatky především nejstarších fází osídlení vsi. Na třinácti různých místech se zde podařilo povrchovými sběry na zemědělsky obdělávaných pozemcích či v drobných výkopech získat celkem na 280 keramických zlomků, které je možno zařadit od druhé poloviny 13. století do novověku. Následující výčet, počínající od horního, západního konce vsi, specifikuje lokalizaci těchto jednotlivých poloh v rámci vlastního sídliště, přičemž jejich pozice je jednotně udávána pomocí souřadnicových vzdáleností od Z a J okrajové sekční čáry Státní mapy 1 : 5 000 - odvozené, listu Blansko I-0 z roku 1991.

1) zahrada v nádvorní části usedlosti č. p. 5 (plocha určena body 117 : 396, 113 : 390, 119 : 385 a 123 : 391 mm) - celkem 4 ks od 13. století.

2) zahrada před usedlostí č. p. 12 (okolí bodu 139 : 379 mm) - celkem 24 ks (hrnce, poklice), počínaje přelomem 14. a 15. století.

3) pole ve dvoře usedlosti č. p. 12, v sousedství dvora fary a hřbitova u farního kostela sv. Michala Archanděla (okolí bodu 146 : 385 mm) - celkem 16 ks, nejstarší již ze druhé poloviny 13. věku.

4) prostor autobusové čekárny na místě obecní školy (č. p. 267, okolí bodu 154 : 366 mm) - ojedinělý keramický zlomek 13. století.

5) zahrada před usedlostí č. p. 20 (mezi č. p. 20 a 29, okolí bodu 159 : 361 mm) - na 70 ks již od druhé poloviny 13. věku (tuhové hrnce a zásobnice), poměrně kvalitní je kolekce fragmentů hrčiny 15. století (bohatý radělkovaný dekor, zlomek loštického poháru).

6) záhumenní parcela usedlosti č. p. 20 při silnici na Marianín (v okolí bodů 153 : 346 mm a 160 : 331 mm) - 9 ks, ojediněle již ze 13. století.

7) prostor před usedlostí č. p. 21 (okolí bodu 164 : 358) - celkem 6 ks.

8) prostor před usedlostí č. p. 30 (okolí bodu 167 : 358) - celkem na 122 ks počínaje přelomem 13. a 14. věku (hrnků, džbány), v souboru je nejsilněji zastoupena keramika 15. století (vyskytly se i zlomky s červenou malbou).

9) zahrada před usedlostí č. p. 32 (okolí bodu 174 : 355 mm) - celkem 7 ks od 15. století.

10) zahrada před usedlostí č. p. 43 (okolí bodu 186 : 354 mm) - keramika 16. věku a mladší.

11) z výhozu přibližně 110 m dlouhé rýhy, vyhloubené pro telekomunikační kabel mezi usedlostmi č. p. 44 a 52 (mezi body 191 : 352 mm a 213 : 357 mm) - 14 ks, nejstarší ze 14. století.

12) zahrada před usedlostí č. p. 65 (okolí bodu 228 : 365 mm) - cca 5 ks ze 16. století a mladších.

13) zahrada při jihovýchodním nároží usedlosti č. p. 69 (okolí bodu 235 : 364 mm) - cca 5 ks ze 16. věku a mladších.

Vcelku tak povrchový průzkum rozstánského intravilánu znovu potvrdil efektivitu obdobných akcí. Prokázal předpokládané počátky vsi již ve 13. století, jakkoliv přesnější dataci zatím fragmentární a nepočtený materiál neumožňuje. Je však zajímavé, že veškeré nálezy 13. věku byly získány pouze v horní polovině dnešního sídelního útvaru, kde jednotlivé statky sledují pramennou pánev krátkého údolí, ve kterém je Rozstání situováno. Je proto možné, že prvotní osídlení bylo soustředěno právě v této poloze a k dalšímu